

STRATEGIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO MIASTA SANDOMIERZA

Sandomierz, czerwiec 2006

*Strategia Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz
zaktualizowana przez:*

Świętokrzyską Agencję Rozwoju Regionu S.A.

Zespół pod kierownictwem Pani Prezes Jolanty Daniel

Przy współpracy:

Urzędu Miejskiego w Sandomierzu,

a w szczególności Zespołu Zadaniowego ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierza oraz przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich i Programu Rozwoju Lokalnego Miasta Sandomierza na lata 2007-2013, powołanego Zarządzeniem Burmistrza Miasta Sandomierza nr P.0151/7/2006 z dnia 16 marca 2006 r.

(w skład którego wchodzi: Janusz Chabel, Grzegorz Cież, Ewa Kondak, Robert Kotowski, Krzysztof Krzysztanek, Zofia Malec, Wiesław Polak, Albin Sękal, Jacek Szkodziński, Dominika Żak-Rosowska.)

W opracowaniu wykorzystano materiały Urzędu Miejskiego w Sandomierzu.

Szanowni Państwo,

Niniejszym, mamy przyjemność zaprezentować Państwu zaktualizowaną wersję „Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz” do roku 2015.

Aby odkryć i rozwijać potencjał ukryty w naszych terenach należało ustalić, przeanalizować oraz ocenić zasoby jakie można zaoferować, a następnie określić jak je najefektywniej wykorzystać. Stało się to dzięki uwzględnieniu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń naszego miasta.

Sandomierz posiada doskonale walory krajobrazowe i wypoczynkowe, które w połączeniu ze wspaniałymi zabytkami polskiego dziedzictwa kulturowego wskazują na istnienie dużego potencjału dla rozwoju wszelkich form turystyki i związanych z nią sektorów usług. Jednocześnie, ugruntowana pozycja lidera w handlu płodami rolnymi powoduje o wysokiej atrakcyjności miasta dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych. To, w jaki sposób wykorzystamy potencjał znajdujący się w zasięgu naszej dłoni zależy wyłącznie od nas samych.

Wszystkim Państwu współtworzącym i aktualizującym „Strategię Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz” składam serdeczne podziękowania, wyrażając jednocześnie nadzieję, że będziecie Państwo naszymi sojusznikami w jej realizacji.

Burmistrz Miasta Sandomierz

Jerzy Borowski

I.	Wprowadzenie	6
1.1	Przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz	8
1.2	Metodologia prac aktualizacyjnych	11
II.	Raport z Sesji Planowania Strategicznego	12
2.1	Proces zarządzania rozwojem Miasta	13
2.2	Analiza SWOT	15
III.	Planowanie rozwoju Miasta Sandomierza	27
3.1	Misja Sandomierza	27
3.2	Cele strategiczne i operacyjne	29
3.3	Optymalne kierunki rozwoju Miasta Sandomierza (Priorytety)	41
IV.	System monitorowania i oceny realizacji Strategii	43

I. Wprowadzenie

Rozpoczynając proces planowania strategicznego musimy odpowiedzieć na pytanie co należy rozumieć poprzez planowanie strategiczne i dlaczego jest ono potrzebne Miastu. Obecnie, większość ośrodków miejskich posiada już sektorowe plany rozwojowe w poszczególnych dziedzinach życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego, jednakże kolejność oraz zakres ich wdrażania zależy zwykle od nacisków różnych grup czy też od możliwości pozyskania środków na określony typ zadań. Jednocześnie, samorząd posiada ograniczone zasoby finansowe w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb. Tym samym zachodzi więc uzasadniona konieczność określenia priorytetów rozwoju aby osiągnąć możliwie najlepszą efektywność wydatkowania posiadanych środków.

Planowanie i zarządzanie strategiczne (często w skrócie nazywane zarządzaniem strategicznym) to proces planowania i podejmowania decyzji oraz realizacji określonych zadań, który obejmuje tak działania polityczne jak i zarządcze. Jednym z przedmiotów zainteresowania jest tu zestaw newralgicznych decyzji, które o ile nie zostaną podjęte w znacznym stopniu wpłyną na charakter, kierunki rozwoju oraz przyszłość Miasta.

Terminowi strategia nadaje się często różne znaczenia w dyskusjach na temat planowania i zarządzania strategicznego. Dlatego też w rozumieniu tego opracowania termin „strategiczny” oznacza „dotyczący przyszłości i wpływający na kierunek” – czyli działania ukierunkowane na cele. Przy czym, cel oraz taktyka są świadomie rozpatrywane w warunkach dwóch środowisk: zewnętrznych i wewnętrznych sił kontrolowanych i niekontrolowanych. Siły te są postrzegane jako pomocne lub też jako utrudniające jednostce samorządu terytorialnego osiągnięcie zamierzonych celów. Uwzględniając działanie tych sił przeprowadzona została realistyczna ocena zdolności jednostki samorządu terytorialnego do pomyślnej realizacji konkretnych decyzji zapewniających jej lepszą przyszłość. Cel, określony kierunek zmian, zmiana, lepsza przyszłość i działanie – to podstawowe cechy zarządzania strategicznego.

Wobec powyższego, proces planowania strategicznego należy rozpocząć od dokładnej analizy stanu Miasta w podstawowych sferach życia społecznego i gospodarczego. Natomiast wnioski z przeprowadzonej diagnozy stanowią punkt wyjścia do określenia mocnych i słabych stron jednostki a następnie zdefiniowania wynikających z nich szans

i zagrożeń. Można w ten sposób wyznaczyć obszary priorytetowe oparte na mocnych stronach regionu i określić dla nich strategiczne cele oraz zadania. Proces ten powinien mieć charakter ciągły – niezbędny jest bieżący monitoring i ocena wdrażania planów strategicznych.

Ważnym aspektem planowania strategicznego jest możliwie szeroka konsultacja społeczna planowanych przedsięwzięć. Jednym z rozwiązań jest zaangażowanie w proces tworzenia strategii możliwie dużej reprezentacji mieszkańców. Ich doświadczenie oraz znajomość problemów ośrodka stanowi najcenniejsze źródło informacji o lokalnych potrzebach i dążeniach. Wyznaczone w procesie konsultacyjnym cele strategiczne będą akceptowane przez większość mieszkańców – co zdecydowanie ułatwi ich realizację i zwiększy zrozumienie społeczne dla podejmowanych przez Radę Miasta decyzji inwestycyjnych.

Władze samorządowe winny wnikliwie analizować uwagi mieszkańców zgłaszane w trakcie wdrażania strategii, ponieważ będą one stanowić cenne wskazówki do ewentualnych korekt planów działania.

1.1 Przesłanki aktualizacji „Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz”

W listopadzie 2000 roku Rada Miasta w Sandomierzu przyjęła do realizacji „Strategię Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz”, określając obszary problemowe oraz programy i cele rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta.

Wyniki ówczesnych prac prezentuje schemat 1.

Kierunki rozwoju, choć określone bardzo szeroko, wymagają jednakże nieznacznych modyfikacji, w tym przede wszystkim z powodu dostosowania ich do zmieniających się warunków otaczającej miasto i jego mieszkańców rzeczywistości. Nieuchronne zmiany w otoczeniu lokalnym, regionalnym, a także międzynarodowym (integracja z Unią Europejską), nie pozostają bez związku z perspektywami rozwoju Miasta Sandomierza. Wszystkie te zmiany sprawiły, iż postanowiono dokonać aktualizacji dokumentu, który winien być w większym stopniu skorelowany z podstawowymi oraz aktualnie przygotowywanymi programami sektorowymi, m.in. Planem Rozwoju Lokalnego oraz Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich.

W odpowiedzi – kierując się zasadami planowania strategicznego – podjęto decyzję o powołaniu Zespołu ds. Aktualizacji Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz do 2015 roku.

Ogólne przesłanki aktualizacji Strategii:

- Niektóre programy operacyjne wymagały aktualizacji,
- Zaistniała uzasadniona konieczność uzupełnienia zapisów programów strategicznych oraz obszarów problemowych o nie ujęte dotychczas elementy
- Akcesja Polski do Unii Europejskiej przyniosła znaczące zmiany w sposobie planowania i realizacji przedsięwzięć prorozwojowych
- Strategia, poza innymi funkcjami, winna informować potencjalnych inwestorów o kierunkach rozwoju miasta i jego atutach, ale także wskazywać na konkretne problemy oraz słabości
- Aktualnie realizowany model przygotowania Strategii w większym niż dotychczas stopniu posiada charakter społeczny, partnerski – kluczem do osiągnięcia przewagi konkurencyjnej jest szeroko rozumiany udział opinii społecznej i tym samym akceptacja przyjętych celów strategicznych.

Jednocześnie, aktualizacja Strategii winna być przyjmowana jako systemowy element kompleksowego zarządzania Miastem. Tym samym, niniejszy dokument winien być także aktualizowany i korygowany zgodnie z cyklem zmian zachodzących tak w otoczeniu wewnętrznym jak i zewnętrznym Miasta.

SCHEMAT 1

OBSZARY PROBLEMOWE

Tworzenie klimatu dla przedsiębiorczości	Rozwój obsługi rynków rolnych	Rozwój turystyki w Sandomierzu	Rozwój szkolnictwa i instytucji naukowych

PROGRAMY OPERACYJNE

1. Tworzenie systemu zachęt dla lokalnych przedsiębiorców tworzących i rozwijających przedsiębiorstwa gospodarcze na terenie miasta	1. Rozwój Giełdy Rolno – Ogrodniczej Ziemi Sandomierskiej jako ponadregionalnego i międzynarodowego centrum handlu hurtowego	1. Tworzenie infrastruktury technicznej turystyki	1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy i podniesienie jakości nauczania w szkołach.
2. Komunikacja pomiędzy władzami miasta a sferą przedsiębiorczości.	2. Podniesienie standardu technicznego funkcjonowania giełdy i wprowadzenie jakości obsługi spełniającej wymogi sanitarne Unii Europejskiej.	2. Promocja Sandomierza w zakresie rozwoju usług turystycznych.	2. Wzrost innowacyjności sandomierskiego środowiska akademickiego oraz wypromowanie Sandomierza jako ważnego ośrodka współpracy nauki i gospodarki.
3. Tworzenie wspólnych przedsięwzięć samorządu i przedsiębiorców promujących miasto i jego gospodarkę	3. Tworzenie i rozwój grup producentów rolnych jako podstawowego elementu rynku pierwotnego.	3. Dotarcie z ofertą turystyczną Sandomierza do poszczególnych segmentów rynku turystycznego.	-
-	4. Poszerzenie rynków zbytu poprzez promocje Produktu Ziemi Sandomierskiej.	-	-

1.2 Metodologia prac aktualizacyjnych

Przy realizacji prac aktualizacyjnych Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz do 2015 roku obrano model partycypacyjny, który polega na powołaniu podmiotu reprezentującego lokalną społeczność – zespołu, który de facto pełni rolę zbiorowego autora.

W skład zespołu weszli przedstawiciele władz Miasta Sandomierza – Naczelnicy poszczególnych Wydziałów (specjaliści w wybranych dziedzinach), a także eksperci zewnętrzni (konsultanci Świętokrzyskiej Agencji Rozwoju Regionu S.A.) oraz mieszkańcy - liderzy lokalnej społeczności - przedstawiciele lokalnego biznesu, reprezentanci III sektora i inni. W pracach nad aktualizacją dokumentu istotny czynnik stanowił element szerokich konsultacji społecznych, realizowanych równoległe poprzez badania ankietowe. Wszystko to pozwoliło połączyć wiedzę i doświadczenie poszczególnych ekspertów oraz zaangażowanie społeczne, instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców Miasta.

Podstawę aktualizacji Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz stanowiło przeformułowanie celów strategicznych, wynikające ze zmian zachodzących w sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta oraz uwarunkowań zewnętrznych jego rozwoju.

W myśl zasady programowania rozwoju i komplementarności polityk rozwoju regionalnego i lokalnego, aktualizacja Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz została dostosowana do rozkładu celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Zbieżność kierunków rozwoju określonych w obu dokumentach stanowi istotny argument w procesie ubiegania się przez samorząd miejski o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację przedsięwzięć strategicznych.

Aktualizowana Strategia Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz obejmuje lata 2006-2015, czyli dotyczy, kilku okresów budżetowych, co umożliwi samorządowi miasta określanie wielkości środków kierowanych na realizację poszczególnych priorytetów zadaniowych. Jednocześnie, zakres czasowy realizacji odpowiada okresowi programowania wykorzystania funduszy strukturalnych, z uwzględnieniem zasady n+2 (środki pozyskane w danym okresie winny być rozliczone przed upływem dwóch lat od końca okresu programowania ich alokacji).

II. Raport z Sesji Planowania Strategicznego

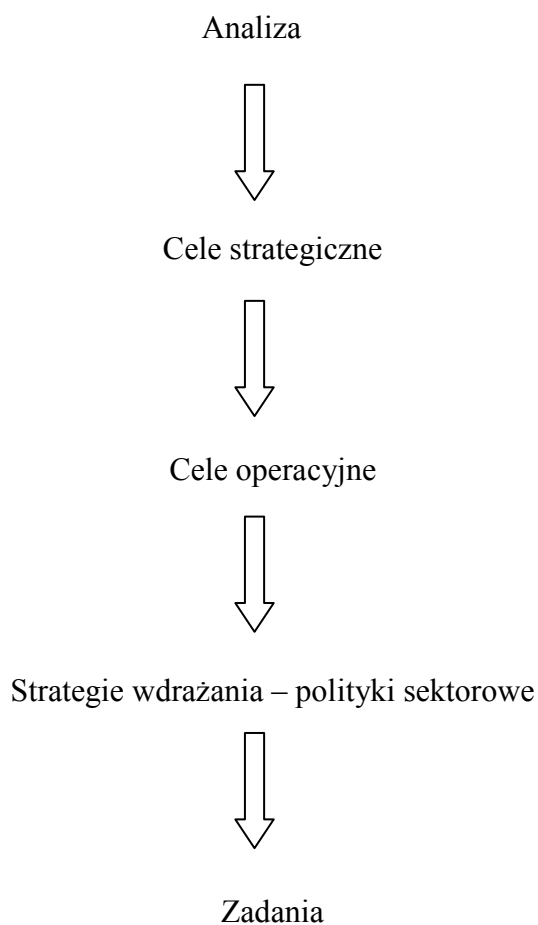
Proces budowania strategii należy traktować jako szczególną okazję do budowania (wzmacniania) poczucia współodpowiedzialności mieszkańców miasta za lokalny wycinek spraw publicznych. Jednocześnie, poczucie odpowiedzialności w tym przypadku winno zostać poszerzone poza środowisko samorządowe o krąg liderów poszczególnych sektorów, środowisk oraz grup społecznych - w odróżnieniu od procesów bieżącego zarządzania lokalną społecznością, które mogą korzystać z debaty z obywatelami tylko w bardzo ograniczonym zakresie.

Jednocześnie, rozwój miasta powinien:

- Bazować na waloryzacji lokalnych zasobów. W każdym przypadku występują określone zasoby, które mogą stanowić podstawę dla kreowania kierunków rozwoju. Często popełnianym błędem w waloryzacji zasobów lokalnych jest naśladownictwo innych ośrodków – nie należy bowiem naśladować, a odkrywać to co na danym terenie jest szczególne i wyjątkowe.
- Być kreowany we wspólnym interesie: dokonywane zmiany mają służyć interesom wspólnym.
- Być realizowane w demokratycznym procesie.
- Odbywać się w oparciu o działania partnerskie.

2.1 Proces zarządzania rozwojem Miasta

Proces planowania rozwoju ma na celu ustalenie w jakim kierunku powinno zdążać miasto w okresie najbliższych kilkunastu lat. Wskazanie oraz dokładne zdefiniowanie celu (celów) działania pozwala na dobór optymalnych rozwiązań, umożliwiających osiągnięcie postawionych zamierzeń. Proces planowania przebiega zgodnie z przedstawionym niżej schematem.

- Analiza: w zarządzaniu rozwojem jednostki samorządu terytorialnego istotnym jest aby proces ten bazował i był weryfikowany w oparciu o rzetelną analizę zasobów oraz oczekiwań lokalnej społeczności i stale zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.
- Zdefiniowanie celów, priorytetów i problemów strategicznych. W oparciu o wyniki analizy – przy jednoczesnym uwzględnieniu nadrzędnych celów polityki państwa i województwa – tworzona jest misja oraz cele strategiczne i operacyjne rozwoju miasta.
- Formułowanie polityk sektorowych – jakiego rodzaju działania należy zorganizować aby osiągnąć założone cele.
- Określenie zadań: kto w jakim czasie oraz przy wykorzystaniu jakich środków, powinien zrealizować dane zadania.
- Monitorowanie – sprawdzanie postępów realizacji, prowadzone w sposób ciągły lub w określonych odstępach czasowych. Na tej podstawie przeformatowujemy wizję i od nowa zaczynamy cały proces.
- Wnioskowanie i analiza.

2.2 Analiza SWOT

Analiza otoczenia stanowi pierwszy krok w kierunku oceny obecnej sytuacji i uświadomienia sobie istniejących trudności przed ustaleniem celów. Bez względu na to, czy instytucja przygotowuje studium wykonalności pojedynczej inwestycji, czy po prostu dokonuje oceny obecnej sytuacji w celu przygotowania nowego planu czy programu, musi zwracać uwagę na m.in. wydarzenia ekonomiczne, polityczne, kulturalne i społeczne, które w danym momencie są związane lub mogłyby mieć wpływ na działalność lub sytuację instytucji, czy realizację zamierzonego planu lub strategii.

Takiego przeglądu dokonuje się za pomocą analizy SWOT, która polega na rozpoznaniu mocnych i słabych stron danej działalności, szans, jakie daje otoczenie, oraz wszelkich zagrożeń, a następnie zestawienie ich ze sobą. Dane te stanowią podstawę dalszych działań.

SWOT składa się z analizy czterech elementów:

- Strengths – silne strony,
- Weaknesses – słabe strony,
- Opportunities – szanse, możliwości,
- Threats – zagrożenia.

Dwa pierwsze obszary odnoszą się do środowiska wewnętrznego i zawierają najistotniejsze w danym przedsięwzięciu elementy, np. silna pozycja (**S**), czy słabe zaplecze kadrowe (**W**). Natomiast dwa ostatnie odnoszą się analogicznie do środowiska zewnętrznego, np. otwarcie wspólnotowego rynku (**O**) lub pojawienie negatywnych zjawisk (**T**).

Podczas Sesji Planowania Strategicznego, realizowanej w ramach aktualizacji „Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz”, moderatorzy Świętokrzyskiej Agencji Rozwoju Regionu S.A. przeprowadzili zajęcia warsztatowe, których celem było wskazanie przez uczestników czynników wpływających na kształt polityki władz Miasta.

Wyniki analizy posłużyły do zaktualizowania programów rozwoju gospodarczego Miasta Sandomierz. W oparciu o uzyskane informacje opracowano cele strategiczne i operacyjne, szczegółowo opisane w dalszej części dokumentu.

TURYSTYKA

Mocne strony	Słabe strony
1. dziedzictwo kulturowe, w tym unikatowe zabytki architektoniczne 2. walory wypoczynkowe, krajobrazowe i przyrodnicze 3. duży potencjał dla rozwoju turystyki, w tym pielgrzymkowej, konferencyjnej i szkolnej 4. działalność kulturalnych nieformalnych grup środowiskowych	1. brak systemu informacji miejskiej, w tym turystycznej 2. brak taniej bazy noclegowej 3. słabe zaplecze turystyczne (ścieżki rowerowe, parkingi) 4. słaba infrastruktura kulturalna (brak hali widowiskowej) 5. niedostosowany system komunikacji 6. brak zachęt dla inwestorów 7. mała liczba ponadlokalnych imprez kulturalnych 8. brak jednolitego i ofensywnego systemu promocji miasta
Szanse	Zagrożenia
1. należyte wykorzystanie posiadanego potencjału (zabytki architektoniczne i kulturowe oraz walory wypoczynkowe i krajobrazowe) 2. pozyskanie środków z UE 3. zaangażowanie społeczeństwa – rozwój III sektora 4. rozwój turystyki w województwie 5. budowa zbiornika wodnego w Tarnobrzegu 6. budowa drugiego mostu na Wiśle 7. „wydłużenie sezonu turystycznego” 8. wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	1. system komunikacji krajowej z pominięciem Sandomierza 2. system administracyjny utrudniający współpracę (Sandomierz, Stalowa Wola, Tarnobrzeg) 3. odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych 4. narastające patologie społeczne

ZABYTKI I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Mocne strony	Słabe strony
1. dziedzictwo kulturowe, w tym unikatowe zabytki architektoniczne 2. duża strefa ochronna zabytków 3. zespół staromiejski, w tym zabytki najwyższej klasy 4. duży potencjał dla rozwoju turystyki 5. działalność kulturalnych grup środowiskowych	1. brak systemu informacji miejskiej, w tym turystycznej 2. niedobór środków finansowych na renowację zabytków 3. problem dwuwładzy 4. brak przedstawiciela we władzach wyższych 5. mała liczba ponadlokalnych imprez kulturalnych 6. brak jednolitego systemu promocji miasta 7. nie wszystkie wartościowe obiekty wpisane do rejestru zabytków
Szanse	Zagrożenia
1. należyte wykorzystanie posiadanego potencjału (zabytki architektoniczne i kulturowe) 2. pozyskanie środków z UE 3. zaangażowanie społeczeństwa – rozwój III sektora 4. rozwój turystyki w województwie 5. stworzenie mechanizmów prawnych na bazie prawa lokalnego mających na celu zachęcenie właścicieli do podnoszenia stanu technicznego i estetyki obiektów zabytkowych 6. wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	1. degradacja zabytków w przypadku braku należytej ochrony 2. problem osuwania się skarpy sandomierskiej oraz problemy wynikające z tiksotropowych (polegających na uplastycznianiu się pod wpływem wilgoci) właściwości podłoża lessowego, na którym zbudowane jest Stare Miasto

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Mocne strony	Słabe strony
- wysoka pozycja w handlu płodami rolnymi - siedziba powiatu - walory wypoczynkowe, krajobrazowe i przyrodnicze - dobry potencjał dla rozwoju różnych form turystyki (agroturystyka) i usług z tym związanych - ugruntowana pozycja lidera – Sandomierski Ogrodniczy Rynek Hurtowy - funkcjonowanie zakładów przemysłowych o charakterze rozwojowym	- położenie na obrzeżach województwa - brak zachęt dla inwestorów - brak dostatecznej liczby uzbrojonych terenów inwestycyjnych - duża strefa ochronna zabytków - brak jednolitego i ofensywnego systemu promocji miasta - słabe zaplecze turystyczne - brak działań zmierzających do stopniowej dekomunalizacji poszczególnych kamienic na starówce - niedostateczna liczba zakładów przetwarzających płody rolne i chłodni - niedostateczne „zaplecze konferencyjne”
Szanse	Zagrożenia
- należyte wykorzystanie potencjału oraz właściwy rozwój Sandomierskiego Ogrodniczego Rynku Hurtowego - rozwój sektora usług turystycznych i około-turystycznych - pozyskanie środków z UE - rozwój turystyki w województwie - jednolity system promocji miasta, w tym wypromowanie Sandomierskiego Produktu Regionalnego „wydłużenie sezonu turystycznego” - informatyzacja instytucji publicznych oraz poprawa dostępu do internetu - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	- system komunikacji krajowej z pominięciem Sandomierza - odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych - starzenie się społeczeństwa - strefy ekonomiczne funkcjonujące w okolicznych miastach - narastające patologie społeczne

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I GOSPODARKA KOMUNALNA

Mocne strony	Słabe strony
1. duży obszar terenów zielonych 2. wysoki stopień zgazyfikowania i zwodociągowania miasta 3. dobrze rozwinięta sieć telefoniczna 4. oczyszczalnia ścieków o dużym, niewykorzystanym potencjale	1. niedostateczny system komunikacji (dworce, linie nocne) 2. zjawisko dwuwładzy i podzielonej własności infrastruktury (drogi miejskie, powiatowe, wojewódzkie i krajowe) 3. nie dość rozwinięta infrastruktura turystyczna 4. nieład architektoniczny i estetyczny 5. zły stan nawierzchni części dróg 6. narastające problemy komunikacyjne, w tym w szczególności typu tranzytowego 7. słaby dostęp do Internetu 8. zły stan sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Starego Miasta 9. brak kanalizacji w znacznej części lewobrzeżnego Sandomierza 10. nieuporządkowana sieć elektroenergetyczna 11. zły stan techniczny i niedostateczna ilość zasobów mieszkaniowych 12. brak mieszkań socjalnych 13. brak działań zmierzających do stopniowej dekomunalizacji poszczególnych kamienic na starówce 14. zaniedbane tereny nadwiślańskie
Szanse	Zagrożenia
1. rozwój budownictwa mieszkaniowego 2. wykorzystanie funduszy UE 3. budowa obwodnic „odsuniętych” od miasta 4. budowa drugiego mostu przez Wisłę wraz z drogą Lwowska-bis 5. poszerzenie obszaru miasta 6. wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	1. system komunikacji krajowej z pominięciem Sandomierza 2. podział administracyjny utrudniający współpracę (Sandomierz, Stalowa Wola, Tarnobrzeg) 3. narastające patologie społeczne

SPORT I REKREACJA

Mocne strony	Słabe strony
1. walory krajobrazowe, wypoczynkowe i przyrodnicze 2. wolne tereny rekreacyjne do zagospodarowania (nad Wisłą) 3. dobre warunki do wędkarstwa 4. silna pozycja klubów sportowych	1. niedostateczna infrastruktura sportowa (miejska oraz przyszkolna) 2. zły stan techniczny basenu letniego 3. zły stan techniczny stadionu miejskiego 4. słaba infrastruktura kulturalna 5. niedostosowany system komunikacji (brak nocnych autobusów) 6. brak systemu informacji miejskiej, w tym turystycznej 7. słaba infrastruktura turystyczna 8. brak taniej bazy noclegowej 9. brak jednolitego systemu promocji miasta 10. niedobór środków finansowych 11. brak hali widowiskowej i kinowej w lewobrzeżnej części miasta
Szanse	Zagrożenia
1. budowa zbiornika wodnego w Tarnobrzegu 2. „wydłużenie sezonu turystycznego” 3. rozwój turystyki w województwie 4. poszerzenie obszaru miasta 5. pozyskanie środków z UE 6. rozwój III sektora 7. poprawa dostępu do internetu	1. system komunikacji krajowej z pominięciem Sandomierza

POLITYKA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
1. zasoby kadr wyspecjalizowanych w świadczeniu pomocy społecznej 2. pomoc społeczna zapewniająca podstawową opiekę nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, przewlekłe chorymi i z zaburzeniami psychicznymi 3. właściwe rozmieszczenie i ilość przychodni funkcjonujących w podstawowej opiece zdrowotnej 4. efektywny model funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej w formie niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1. systematyczny wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej 2. powiększające się różnice w dochodach ludności 3. niedostateczna ilość środków finansowych koniecznych do uzupełniania braków w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej 4. ubożenie mieszkańców 5. wysoki poziom bezrobocia 6. brak miejsc pracy dla ludzi młodych i wykształconych 7. brak skutecznie wdrożonych programów profilaktycznych 8. słaby dostęp do internetu
Szanse	Zagrożenia
1. uregulowania i programy unijne - możliwość pozyskania środków na reintegrację zawodową i społeczną 2. aktywność organizacji pozarządowych skierowana do osób i grup zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych 3. upowszechnienie wewnątrz-szkolnych systemów doradztwa zawodowego 4. możliwość szkolenia nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego 5. poprawa dostępu do internetu	1. patologie społeczne 2. brak stabilności systemu pomocy społecznej. 3. niedostateczne wsparcie młodzieży poprzez system stypendialny 4. brak środków publicznych na rozwój różnych form edukacji, kultury i kultury fizycznej oraz na utrzymanie i niezbędne uzupełnienie bazy

ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH

Mocne strony	Słabe strony
1. możliwość kształcenia na poziomie akademickim 2. dobrze rozwinięta i funkcjonująca sieć szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych 3. zasoby kadrowe 4. duży potencjał dla kształcenia ustawicznego	1. niedostateczna infrastruktura sportowa przy szkołach 2. brak taniej bazy noclegowej dla studentów 3. niedostateczna oferta zagospodarowania wolnego czasu dla młodzieży 4. słaby dostęp do internetu
Szanse	Zagrożenia
1. współpraca władz miasta z młodzieżą 2. rozwój III sektora 3. pozyskanie środków z UE 4. upaństwowienie Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej 5. dalsza rozbudowa uczelni wyższych 6. poprawa dostępu do internetu	1. patologie społeczne 2. odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych 3. brak środków publicznych na rozwój różnych form edukacji i kultury 4. brak wsparcia młodzieży poprzez system stypendialny

Szczegółowa analiza powyższych informacji pozwala na zdefiniowanie następujących wniosków, prezentujących czynniki istotne z punktu widzenia kształtu proponowanych w dokumencie kierunków Rozwoju Miasta Sandomierz:

a) w sferze zagospodarowania przestrzennego:

- ogromny potencjał położenia miasta wynikający z posiadanego dziedzictwa kulturowego oraz walorów krajobrazowych, wypoczynkowych i przyrodniczych,
- utrudnienia dla potencjalnych inwestorów wynikające z faktu ochrony konserwatorskiej obiektów atrakcyjnych inwestycyjnie,
- konieczność zadbania o jakość przestrzeni miejskiej,
- konieczność opracowania i wdrożenia systemu informacji miejskiej, w tym turystycznej,
- konieczność nowoczesnego rozwiązania problemów miejskiej infrastruktury technicznej (system wodno-kanalizacyjny w obszarze Starego Miasta, sieć elektroenergetyczna).

b) w sferze społecznej:

- odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych,
- wzrost liczby bezrobotnych,
- deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych (nierozwiązany problem mieszkań komunalnych na Starym Mieście),
- niewykorzystany potencjał dla form kształcenia ustawicznego,
- niedostateczna oferta zagospodarowania wolnego czasu dla młodzieży,
- słaby dostęp do internetu
- dobrze rozwinięty system pomocy społecznej.

c) w sferze gospodarczej:

- sektor rolno-ogrodniczy dominującym sektorem gospodarki miasta (Sandomierski Ogrodniczy Rynek Hurtowy), a jednocześnie:
- ogromny potencjał dla rozwoju branży turystycznej, przy jednoczesnym:
- słabym wykorzystaniu posiadanych walorów wypoczynkowych, rekreacyjnych, kulturalnych oraz unikatowych zabytków polskiej historii.
- słaby dostęp do internetu

Analiza SWOT opiera się na rozpoznaniu mocnych i słabych stron charakteryzujących wewnętrzny potencjał Sandomierza oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia miasta.

MOCNE STRONY SANDOMIERZA

W mocnych stronach miasta wskazane zostały atuty Sandomierza bezpośrednio związane z jego położeniem, walorami krajobrazowymi i wysoką atrakcyjnością turystyczną z uwagi na ogromną liczbę oraz unikatowy charakter posiadanych zabytków. Istotnym elementem (atutem) w tym przypadku jest również silna i ugruntowana pozycja sektora ogrodniczo-rolnego w mieście:

- zabytki architektoniczne i kulturowe
- walory wypoczynkowe i krajobrazowe
- duży potencjał dla rozwoju turystyki, w tym pielgrzymkowej, konferencyjnej i szkolnej
- wysoka pozycja w handlu płodami rolnymi
- ugruntowana pozycja lidera – Sandomierki Ogródniczy Rynek Hurtowy
- możliwość kształcenia na poziomie akademickim

SŁABE STRONY SANDOMIERZA

Słabe strony to elementy, które w mieście nie funkcjonują poprawnie lub ich stan ulega pogorszeniu oraz te, które nie spełniają wymogów współczesnej gospodarki rynkowej i polityki społecznej.:

- brak odpowiedniego systemu informacji turystycznej
- brak taniej bazy noclegowej
- słabe infrastrukturalne zaplecze turystyczne (ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, parkingi)
- słaba infrastruktura kulturalna (brak hali widowiskowej, kina)
- niedostosowany system komunikacji (niedostosowana ilość nocnych linii autobusów miejskich, fatalny stan oraz liczba dworców komunikacyjnych)
- brak systemu zachęt oraz kompleksowej oferty dla inwestorów
- niedostosowany system komunikacji władz miasta z mieszkańcami
- mała liczba imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym
- niedostateczna oferta zagospodarowania wolnego czasu dla młodzieży
- brak jednolitego, ofensywnego systemu promocji miasta
- problem dwuwładzy i podzielonej własności infrastruktury
- nieprzystosowanie miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- brak systemu informacji miejskiej, w tym turystycznej,
- brak podmiotu (konsorcjum) skupiającego lokalnych przedsiębiorców i władze miasta

- słaby dostęp do Internetu
- narastające problemy komunikacyjne, w tym w szczególności typu tranzytowego

SZANSE SANDOMIERZA

Czynniki i procesy zewnętrzne, które mogą sprzyjać zapewnieniu miastu znaczącej pozycji w regionie świętokrzyskim i kraju. Elementy te winny wzmocnić potencjał rozwojowy Sandomierza oraz stymulować realizację przyjętych celów:

- należyte wykorzystanie posiadanego potencjału (zabytki architektoniczne i kulturowe oraz walory wypoczynkowe, krajobrazowe i przyrodnicze)
- należyte wykorzystanie potencjału sektora rolno-ogrodniczego oraz właściwy rozwój Sandomierskiego Ogrodniczego Rynku Hurtowego
- uregulowania i programy unijne - możliwość pozyskania środków na realizację inwestycji
- zaangażowanie społeczeństwa – rozwój III sektora
- rozwój turystyki w województwie
- budowa zbiornika wodnego w Tarnobrzegu
- „wydłużenie sezonu turystycznego”
- rozwinięcie współpracy władz miasta z mieszkańcami, w tym zwłaszcza z młodzieżą
- stworzenie jednolitego systemu promocji miasta, w tym wypromowanie Sandomierskiego Produktu Regionalnego
- poszerzenie obszaru miasta i rozwój budownictwa mieszkaniowego
- poszerzenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, między innymi poprzez zmiany w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, polegające na zmianie przeznaczenia terenów z „UOP” (usługi publiczna) na „MN” (budownictwo mieszkaniowe)
- „zjednoczenie” lokalnych przedsiębiorców na rzecz wspólnej promocji miasta
- poprawa dostępności do Internetu oraz informatyzacja instytucji publicznych
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

ZAGROŻENIA SANDOMIERZA

Czynniki i procesy zewnętrzne, na które społeczność lokalna posiada niewielki wpływ, a które mogą zagrozić wysiłkom samorządu w realizacji celów rozwoju. Okoliczności te mogą zmniejszyć tempo działań strategicznych i opóźnić osiągnięcie zamierzonych efektów:

- brak skutecznych regulacji ułatwiających efektywny rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw – trudne do pokonania bariery dostępu do kapitału
- wzrastający poziom bezrobocia
- niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym odpływie osób młodych i wykształconych
- wzrost zagrożenia rozwojem zjawisk patologicznych wśród ludzi młodych
- realne zagrożenie stworzeniem systemu komunikacji krajowej z pominięciem Sandomierza
- system administracyjny utrudniający współpracę (Sandomierz, Stalowa Wola, Tarnobrzeg)
- funkcjonowanie stref ekonomicznych w promieniu 50 km od Sandomierza
- zagrożenie osuwaniem się skarpy sandomierskiej oraz zagrożenia wynikające z tiksotropowych (polegających na uplastycznianiu pod wpływem wilgoci) właściwości podłoża lessowego, na którym zbudowane jest Stare Miasto.

III. Planowanie Rozwoju Miasta Sandomierz

Zakres niniejszego dokumentu obejmuje ustalenie Dążeń i Celów Strategicznych oraz określenie głównych Celów Operacyjnych, ze wskazaniem na konkretne, niezbędne do realizacji Zadania.

Dążenie strategiczne (Misja)

Dążeniem Strategicznym Miasta jest zapewnienie wzrostu poziomu życia mieszkańców przy jednoczesnym, możliwie najlepszym wypełnianiu zapisanych w ustawach obowiązków.

3.1 Misja Miasta Sandomierz

„Kreowanie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, w oparciu o posiadane walory krajobrazowe, rekreacyjno-wypoczynkowe i dziedzictwo kulturowe oraz tworzenie sprzyjającego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez m.in. wykorzystanie i rozwój ugruntowanej pozycji lidera na rynku handlu płodami rolnymi przy jednoczesnym zapewnieniu mieszkańcom wysokiego poziomu i jakości życia, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa oraz równych szans edukacyjnych”

Realizacja Dążeń Strategicznego wymaga podejmowania szeregu działań, w oparciu o rzetelną analizę możliwości i potencjału rozwojowego miasta oraz szeroką konsultację społeczną. Efektem tego procesu jest określenie Celów Strategicznych.

Cel strategiczny

Cel strategiczny stanowi punkt do którego powinno dążyć miasto, wykorzystując – określone w analizie SWOT – mocne strony miasta oraz szanse dla jego rozwoju. Do realizacji celów strategicznych niezbędna jest akceptacja społeczna z uwagi na czas ich realizacji, który obejmuje zwykle kilka kadencji władz samorządowych.

Celem strategicznym może być również podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie określonych w analizie SWOT słabych stron miasta.

Mocne Strony	Odpowiadające im Szanse Rozwoju	Cel strategiczny

Słabe Strony	Strategia Konwersyjna	Mocna Strona (Zneutralizowane Zagrożenie)

Analizując wyniki Sesji Planowania Strategicznego w określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

3.2 Cele strategiczne i operacyjne

cel strategiczny nr I

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARKI MIASTA W OPARCIU O POSIADANY POTENCJAŁ I PRZEWAGĘ KONKURENCYJNĄ

cel operacyjny nr 1

Sandomierz jednym z wiodących ośrodków turystycznych w Polsce

Zasadniczym elementem w tym przypadku winno być należyte wykorzystanie zalet lokalizacji i zasobów Sandomierza oraz tradycji historycznych, przyczyniających się do wzrostu znaczenia sektora turystyki jako jednego z głównych filarów rozwoju gospodarczego miasta.

Efektem działań powinno być stworzenie z Sandomierza miejsca na krótko i średnio-terminowy wypoczynek. W długim okresie nadanie miastu charakteru europejskiej atrakcji turystycznej.

W pierwszej kolejności należy realizować przedsięwzięcia związane z tworzeniem promocji turystycznej miasta oraz rozbudową infrastruktury technicznej turystyki. Wraz z tymi działaniami powinny pójść przedsięwzięcia mające na celu podniesienie poziomu usług oraz ich dostępności.

Jednolity, ofensywny system promocji Miasta

- Stworzenie materiałów promocyjnych dla poszczególnych segmentów rynku i dotarcie z nimi do miejsc zapewniających najlepszy kontakt z konsumentem /np. mapy szlaków rowerowych rozpowszechniane w klubach cyklistów/
- Prezentacja na targach turystycznych w Polsce i za granicą oferty wypracowanej wspólnie z właścicielami obiektów prowadzących usługi noclegowe i gastronomiczne w obrębie miasta
- Wprowadzenie jednolitego systemu dystrybucji bezpłatnych wydawnictw turystycznych
- Utworzenie centralnego informatora o wolnych miejscach noclegowych w mieście, który winien być na bieżąco aktualizowany
- Informacja wizualna o szlakach turystycznych, interesujących zabytkach, parkingach, usługach gastronomicznych, placówkach kulturalnych oraz punktach pomocy medycznej i automatach telefonicznych

- Wykonanie systemu informacji kierunkowej Sandomierza rozpoczynającej się w odległości 30-50 km od granic administracyjnych miasta, informującej o atrakcjach i usługach turystycznych Sandomierza. Informacje o szczególnych walorach miasta powinny być rozmieszczone przy głównych trasach oraz węzłach komunikacyjnych
- Wyposażenie parkingów w odpowiednią informację turystyczną umożliwiającą łatwe dotarcie do interesujących miejsc. W szczególności dotyczy to parkingów przy trasach wylotowych w kierunku Krakowa oraz Warszawy
- Wykonanie oznakowania tras oraz map dla cyklistów
- Opracowanie kalendarza imprez turystycznych i kulturalnych odbywających się w mieście i jego upowszechnienie

Utworzenie kompleksowego systemu rezerwacji miejsc noclegowych w mieście

Szczegółowa inwentaryzacja posiadanych zasobów

- Porównanie stopnia obłożenia miejsc noclegowych funkcjonującego systemu z potencjalnym popytem da odpowiedź czy istnieje konieczność tworzenia dodatkowych miejsc noclegowych /oraz gastronomicznych/. Jeżeli tak, to najlepszym rozwiązaniem dla miasta jest powstanie sieci niedużych moteli, pensjonatów zachowujących kameralny klimat miasta

Poprawa i uzupełnienie infrastruktury turystycznej

- Projekt i budowa parkingów dla autobusów i samochodów osobowych, w tym budowa parkingów na obrzeżach miasta, przy jednoczesnym zapewnieniu nieodpłatnego transportu do centrum w przypadku organizacji dużych imprez kulturalnych, turystycznych i innych
- Wytyczenie przy współpracy z sąsiednimi gminami lokalnych szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi tego segmentu turystyki, tj. wypożyczalni rowerów, punktów serwisowych, bezpiecznych parkingów dla rowerów oraz przechowalni sprzętu turystycznego. Efektem realizacji zadania winno być uruchomienie cyklicznych imprez rowerowych dla miłośników tego rodzaju turystyki
- Likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w mieście. Realizacja zadania ułatwi dostęp do atrakcyjnych miejsc osobom i zorganizowanym grupom osób niepełnosprawnych – mieszkańców i odwiedzających miasto – co w dłuższej perspektywie przyczyni się do wzrostu liczby osób niepełnosprawnych przyjeżdżających do Sandomierza w celach turystycznych

- Stworzenie specjalnego programu pobytu dla turystów o ograniczonych możliwościach ruchowych

Realizacja projektu zagospodarowania terenów nadwiślańskich

- Realizacja zadania pod kątem komercyjnych przedsięwzięć turystycznych i stworzenie oferty turystycznej niezwiązanej z historyczno-architektonicznymi zasobami miasta – „zbliżenie miasta do Wisły”.

Kreowanie rozwoju różnych form turystyki (rodzinna, konferencyjna, pielgrzymkowa, szkolna)

- Każdy produkt turystyczny miasta musi być odpowiednio wypromowany i przedstawiony potencjalnemu konsumentowi. W przypadku Sandomierza ze względu na zróżnicowanie charakteru przyjeżdżających gości musi istnieć również zróżnicowanie kanałów dystrybucji informacji stanowiąca istotny element systemu promocji miasta
- Dla celów strategicznych kształtowania oferty należy dokonać segmentacji rynku turystów przybywających do Sandomierza i przedstawić konkretne oferty:
  - rynek długich pobytów – możliwość dotarcia do klientów spędzających w jednym miejscu powyżej 7 dni. Wskazanie na możliwości tworzenia np. plenerów artystycznych, wczasy z inną ofertą na każdy dzień, zabytki, sport, ogrodnictwo itp.
  - rynek krótkich pobytów – intensywny wypoczynek dla turysty o zasobniejszym portfelu przystosowany do wyższego poziomu oferowanych usług
  - rynek wędrowny – wykorzystujący niższy segment usług noclegowo-gastronomiczny, funkcjonujący jedynie w sezonie turystycznym
  - rynek wycieczkowy – o zróżnicowanej ofercie dla szkół i odbiorcy usług zbiorowych.
  - rynek wyjazdów służbowych, konferencji – wykorzystujący naturalne walory miasta jako najważniejszego ośrodka intelektualnego województwa świętokrzyskiego
  - turystyka pielgrzymkowa
  - oferty specjalne :
    - rynek wędkarski i rynek turystyki kajakowej
    - rynek rowerowy
    - rynek kulinarny
    - rynek dla osób niepełnosprawnych

Tworzenie warunków dla rozwoju usług okołoturystycznych

(baza noclegowa, gastronomiczna i zaplecze konferencyjne)

- Promocja oraz wsparcie przedsiębiorczości (patrz cel strategiczny 2)

Rewitalizacja obszarów atrakcyjnych turystycznie

(tereny nadwiślańskie)

cel operacyjny nr 2

Sandomierz centrum rolno-ogrodniczym regionu

Region Sandomierza jest jednym z dwóch najważniejszych regionów produkcji owoców i warzyw w Polsce. Wyjątkowe w skali kraju warunki glebowo-klimatyczne, bogate tradycje ogrodnicze oraz wysoka jakość produkcji stanowią ogromną szansę dla rozwoju miasta i jego okolic. Tym nie mniej, charakterystycznym w tym przypadku jest wysoki poziom zatrudnienia mieszkańców zarówno Sandomierza jak i okolic w sektorze rolniczym.

Jednocześnie, zauważalną słabą stroną rolnictwa jest duże rozdrobnienie gospodarstw oraz brak dobrze funkcjonujących grup producenckich.

Na terenie Sandomierza funkcjonuje, jeden z trzech największych w Polsce, producencki rynek hurtowy tzw. plac targowy, który stanowi główne miejsce zbytu produktów rolnych regionu. Zjeżdżają się tu handlowcy z kraju oraz z zagranicy. Biorąc pod uwagę obecną skalę obrotów, ilość wjeżdżających samochodów na plac targowy oraz perspektywy rozwoju i koncentracji produkcji ogrodniczej, istnieje uzasadniona konieczność realizacji wielu przedsięwzięć na rzecz rozwoju rynku rolnego w Sandomierzu.

Plac targowy będący własnością Gminy Sandomierz jest zarządzany przez Sandomierski Ogrodniczy Rynek Hurtowy S.A.. Jest to spółka prawa handlowego z kapitałem większościowym gminy Sandomierz. W latach 2003 – 2005 spółka zrealizowała inwestycję pn. Centrum Dystrybucji Produktów Ogrodniczych o powierzchni 2500 m² i jednorazowej zdolności przechowywania ok. 2000 ton świeżych owoców i warzyw. Jednakże w dalszym ciągu nie jest to wystarczający potencjał techniczny dla sprostania oczekiwaniom producentów rolnych, konsumentów w kraju i za granicą oraz potrzebom regionu.

Bardzo dobra lokalizacja rynku hurtowego, nieograniczony dostęp do surowców (zdolność produkcyjna regionu wynosi ok. 1,5 mln ton owoców i warzyw rocznie), dobra

opinia Sandomierza wśród konsumentów świeżych produktów ogrodnich, dają szansę realizacji wielu nowych projektów rozwojowych.

Promocja sandomierskich produktów ogrodnich musi odbywać się zarówno na terenie całego kraju, jak i w krajach Unii Europejskiej oraz krajach południowej i wschodniej Europy.

Realizacja programu promocji sandomierskich produktów rolno-ogrodnich powinna odbywać się między innymi poprzez:

- udział firm, grup producentów lub samorządu lokalnego w branżowych imprezach targowo-wystawienniczych krajowych i zagranicznych;
- prowadzenie strony internetowej poświęconej produktom rolno-ogrodnim regionu sandomierskiego;
- współpracę z władzami wojewódzkimi i centralnymi w zakresie podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju polskiego rolnictwa;
- współpracę wszystkich firm, instytucji i osób prywatnych działających w sektorze rolno-ogrodnim na terenie Sandomierza
- budowę marek promocyjnych potwierdzających wysoką jakość sandomierskich produktów ogrodnich.

Wobec powyższego koniecznym jest realizacja szeregu działań, skoncentrowanych w czterech obszarach:

- Modernizacja infrastruktury technicznej i poprawa funkcjonowania producenckiego rynku hurtowego (placu targowego) przy ul. Przemysłowej w Sandomierzu.
- Wzrost zdolności konkurencyjnej Sandomierskiego Ogrodniczego Rynku Hurtowego S.A. jako podmiotu gospodarczego zarządzającego rynkiem i prowadzącego działalność w charakterze dystrybutora świeżych produktów ogrodnich i opakowań na rynku krajowym i zagranicznym.
- Integracja SORH S.A. z grupami producenckimi poprzez powiązania kapitałowe, umowy kontraktacyjne, wspólne programy poprawy jakości świeżych warzyw i owoców, wspólne kampanie promocyjne na rynkach zewnętrznych.
- Szeroko rozumiana promocja sandomierskiego rynku rolnego w kraju i za granicą.

W tym:

- Modernizacja infrastruktury technicznej i sanitarnej placu targowego i jego otoczenia przy ul. Przemysłowej.

- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej placu targowego szczególnie w okresach największego szczytu wjazdowo – wyjazdowego.
- Modernizacja infrastruktury technicznej terenów będących własnością SORH S.A. przy ul. Przemysłowej 7.
- Rozbudowa Centrum Dystrybucji Produktów Ogrodniczych na terenie SORH S.A. ze szczególnym uwzględnieniem doposażenia Centrum w maszyny i urządzenia do sortowania, pakowania i dystrybucji produktów ogrodniczych.
- Pozyskiwanie inwestorów i tworzenie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych (np. spółek joint-venture) z udziałem firm zewnętrznych z dobrą pozycją rynkową w sektorze sprzedaży świeżych produktów ogrodniczych lub przetwórstwa tychże produktów.
- Podniesienie kapitału akcyjnego SORH S.A. z zachowaniem pakietu kontrolnego akcji przez Gminę Sandomierz oraz ze zwiększeniem udziału grup producentów rolnych w strukturze kapitału akcyjnego Spółki.
- Rozbudowa Komputerowego Systemu Zarządzania SORH S.A. i placem targowym z uwzględnieniem wszystkich aspektów działalności Spółki.
- Integracja pionowa SORH S.A. z grupami producenckimi oraz współpraca pozioma z innymi podmiotami gospodarczymi działającymi na rynku produktów ogrodniczych.

cel strategiczny nr II

TWORZENIE SPRZYJAJĄCEGO KLIMATU DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wypracowanie instrumentów stymulujących rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz stworzenie warunków do rozwijania lokalnej przedsiębiorczości, w tym powstanie płaszczyzny współdziałania władz miasta i środowiska biznesowego, stanowi kluczowy element realizacji Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz.

Priorytetowym w tym przypadku jest:

cel operacyjny nr 3

Stworzenie systemu preferencji ekonomicznych w Sandomierzu w zakresie ulg, zwolnień podatkowych oraz innych narzędzi ekonomicznych uruchomionych przez władze miasta dla przedsiębiorców oraz potencjalnych inwestorów

Preferencje powinny charakteryzować się przejrzystością, stosować jasne, zrozumiałe i powszechne kryteria oraz długofalowością (tzn. nie ulegać drastycznym zmianom w przeciągu określonego czasu np. minimum jedna kadencja władz lokalnych):

- Opracowanie propozycji szczegółowego katalogu stosowanych preferencji ekonomicznych obejmującego zasady polityki fiskalnej miasta, zasady polityki miasta w zakresie zbywania, dzierżawy i najmu miejskich nieruchomości i lokali
- Budowanie platformy współpracy pomiędzy biznesem a władzą lokalną: usprawnienie komunikacji pomiędzy różnymi grupami społecznymi sprzyja tworzeniu odpowiedniego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizacji mieszkańców miasta w tym zakresie. Kluczową kwestią jest integracja i współdziałanie dwóch partnerów rozwoju gospodarczego – władz samorządowych i środowiska biznesu jako istotnego elementu trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

- Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, utrzymywanie regularnych kontaktów pomiędzy biznesem i władzą samorządową, promowanie lokalnych osiągnięć gospodarczych, wymiana informacji. Wszystko to stworzy odpowiedni wizerunek miasta - jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej.

Konieczne działania:

- Opracowanie systemu preferencji ekonomicznych.
- Powstanie płaszczyzny współpracy pomiędzy władzą lokalną, a środowiskiem biznesu.
  - Powołanie Pełnomocnika Miasta ds. rozwoju gospodarczego i kontaktów z przedsiębiorcami. Intencją w tym przypadku jest uruchomienie działań ze strony władz samorządowych, które ułatwią wzajemne kontakty biznesu i władzy.
  - Wypracowanie zasad i form współpracy pomiędzy reprezentacją biznesu a władzami miasta. Realizacja zadania powinna określić zasady współpracy władz miasta i lokalnego biznesu.
  - Rada Miejska przed podjęciem uchwał mających znaczny wpływ na życie gospodarcze miasta np. ulg i zwolnień podatkowych powinna zasięgnąć opinii lokalnego środowiska biznesu. Pozwoli to na tworzenie lepszego miejskiego prawa oraz pozwoli uniknąć nieporozumień na styku władzy samorządowej i środowisk przedsiębiorców. Forma konsultacji powinna być dostosowana do rangi przedsięwzięcia.
- Utworzenie Lokalnego Okienka Przedsiębiorczości oraz informatyzacja instytucji publicznych
  - Opracowanie katalogu usług świadczonych przez LOP dla lokalnych przedsiębiorców.
  - Założenie bazy danych o nieruchomościach i możliwościach ich wykorzystania.
  - Opracowanie dla inwestorów informacji pisemnej – przewodnika inwestycyjnego
  - Umożliwienie załatwiania spraw urzędowych on-line.
- Budowa infrastruktury na terenach miejskich przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego pod działalność gospodarczą – prawo i lewobrzeżna część miasta
  - Budowa kanalizacji w lewobrzeżnej części miasta
  - Przygotowywanie infrastrukturalne terenów inwestycyjnych

- Komunikacja pomiędzy władzami miasta i sferą przedsiębiorczości
- Tworzenie wspólnych przedsięwzięć samorządu i przedsiębiorców promujących miasto i jego gospodarkę
  - Ustalenie kalendarza imprez i uroczystości miejskich z punktu widzenia ich roli promocyjnej
  - Organizacja lokalnych festynów - "Wincenty sandomierski"
  - Otwarte dni biznesu, targi lokalnych firm, konkursy na najlepszy sandomierski produkt
- Promocja przedsiębiorstw na stronie www Urzędu Miasta oraz w materiałach promocyjnych Sandomierza
  - Opracowanie materiałów promocyjnych przedsiębiorstw
  - Zamieszczenie materiałów informacyjnych na stronie www.
- Podjęcie współpracy z lokalnymi inwestorami – wypracowanie polityki gospodarczej miasta, która wzmacniałaby przedsiębiorstwa lokalne przy zachowaniu równowagi rynkowej.
- Zwiększenie terenów inwestycyjnych Miasta.
- Poprawa dostępu do Internetu.

cel strategiczny nr III

ROZWÓJ POTENCJAŁU MIESZKAŃCÓW I POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA W MIEŚCIE Z ZACHOWANIEM DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I WARUNKÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Należy stworzyć warunki dla kulturalno-oświatowego rozwoju mieszkańców Sandomierza, szczególnie poprzez rozwiązania systemowe w dziedzinie edukacji, oświaty oraz szkolnictwa wyższego.

Ważnym elementem jest także stałe podnoszenie jakości pracy szkół oraz poprawa kwalifikacji kadry pedagogicznej.

Miasto musi stworzyć bogatszą i ciekawszą ofertę imprez kulturalnych oraz poprawić warunki dla uprawiania sportu masowego, szkolnego oraz rekreacji i aktywnego wypoczynku. Miasto powinno popierać wszelkie inicjatywy społeczne zmierzające do osiągnięcia tego celu. Organizowane imprezy stanowią istotny czynnik wzbogacania życia kulturalnego

i społecznego miasta – mają duże znaczenie w promocji i kreowaniu dobrego wizerunku Sandomierza.

cel operacyjny nr 4

Poprawa warunków zdobywania wiedzy i umiejętności

- Podnoszenie standardu bazy dydaktycznej, socjalnej i sportowej wszystkich szczebli szkół i przedszkoli.
- Kreowanie funkcji konferencyjno-kongresowej miasta.
- Poprawa dostępu do Internetu

cel operacyjny nr 5

Wzbogacenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej

- Tworzenie warunków dla środowiska kultury oraz wspieranie inicjatyw kulturalnych.
- Promowanie miasta poprzez wydarzenia o randze krajowej i międzynarodowej w oparciu o utworzoną i zmodernizowaną infrastrukturę kulturalną i sportową
- Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu kulturalnego
- Utworzenie Miejskiego Ośrodka Kultury
- Stworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu masowego i rekreacji.

Ważnym wyznacznikiem jakości życia jest poziom bezpieczeństwa mieszkańców, w tym również bezpieczeństwa socjalnego. Współpraca mieszkańców ze służbami odpowiedzialnymi za różne formy bezpieczeństwa może przyczynić się do zmniejszenia stopnia patologii społecznych.

cel operacyjny nr 6

Poprawa stanu bezpieczeństwa w mieście

- Podniesienie efektywności działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.
- Uruchomienie monitoringu miasta.

- Budowa sieci światłowodowej.

Rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej miasta, oparty na planach zagospodarowania przestrzennego powinien przyczynić się do zrównoważonego rozwoju Sandomierza, a zmniejszenie deficytu zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych oraz podniesienie standardu istniejących mieszkań przyczyni się w znacznym stopniu do poprawy jakości życia w mieście.

cel operacyjny nr 7

Poprawa infrastruktury technicznej miasta

- Zmniejszenie deficytu w zakresie mieszkań komunalnych i socjalnych
- Upowszechnienie sprawnego i łatwo dostępnego systemu korzystania z Internetu.
- Dostosowanie infrastruktury miasta dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Stała modernizacja nawierzchni dróg w mieście i towarzyszącej im infrastruktury
- Rozbudowa i uzupełnienie systemu wodno-kanalizacyjnego miasta
- Uporządkowanie sieci elektro-energetycznej
- Podjęcie działań wspierających budownictwo społeczne
- Poprawa stanu zagospodarowania i utrzymania zieleni miejskiej
- Inwestowanie w odnawialne źródła energii

cel operacyjny nr 8

Kreowanie zdrowego stylu życia i poprawa jakości systemu profilaktyki usług zdrowotnych

- Rozwijanie systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych
- Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i kulturalnej
- Prowadzenie działań profilaktycznych
- Wspieranie inicjatyw mieszkańców

cel operacyjny nr 9

Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego miasta oraz środowiska naturalnego

Zasoby środowiska naturalnego Sandomierza stanowią jego szczególną wartość. Dbłość o czystość środowiska miejskiego oraz zachowanie jego naturalnych walorów sprzyjać będzie bezpieczeństwu ekologicznemu i dalszemu rozwojowi usług turystycznych. Atrakcyjne powiązania walorów przyrodniczych i krajobrazowych z właściwą prezentacją zabytków miasta popularyzują miasto jako miejsce wspaniałego wypoczynku.

Urok miasta jest postrzegany również poprzez system i jakość zieleni miejskiej. Jednakże priorytetowe znaczenie dla Sandomierza ma odbudowa i ochrona zdegradowanych terenów nadwiślańskich.

- Rewitalizacja walorów naturalnych i kulturowych miasta.
  - Odbudowa, rewitalizacji i ochrona terenów nadwiślańskich
- Rewitalizacja parku oraz poprawa stanu zagospodarowania i utrzymania zieleni miejskiej.
- Rewitalizacja kompleksowa zabudowy historycznej miasta, w tym starówki
- Podnoszenie wiedzy ekologicznej mieszkańców
- Wsparcie inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii

3.3 Optymalne kierunki rozwoju Miasta (Priorytety)

Wśród celów proponowanych w dokumencie, wyodrębniono kilka priorytetów Rozwoju Miasta Sandomierza. Zostały one określone na podstawie następujących kryteriów:

- pilności potrzeb dla miasta,
- ważności zagadnienia, jego rangi w rozwoju miasta,
- możliwości dofinansowania projektów z funduszy Unii Europejskiej.

Ich rolą jest wskazanie szczególnych preferencji w realizacji Strategii. Spełnią one m.in. zadanie informacyjne dla adresatów Strategii, oraz będą miały wpływ na kształtowanie kolejnych budżetów miasta.

Priorytety dla Sandomierza wybrano przy uwzględnieniu trendów społeczno-gospodarczych, prognozowanych procesów demograficznych oraz wyników ankiet respondentów i opinii ekspertów. Mają one ścisły związek z analizą mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w otoczeniu, wynikającymi z analiz branżowych SWOT.

Osiągnięcie celów priorytetowych będzie miało decydujący wpływ na tempo i jakość zmian zachodzących w mieście. Siłą napędową rozwoju Sandomierza powinna być gospodarka turystyczna oraz rozwój sektora rolno-ogrodniczego. Konieczne jest zatem pozyskiwanie strategicznych inwestorów oraz środków pomocowych z funduszy Unii Europejskiej.

Cele priorytetowe będą realizowane poprzez odpowiednie polityki branżowe i programy, znajdujące odbicie w kształcie budżetu miasta.

a) sfera gospodarcza:

- tworzenie sprzyjającego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości (system zachęt, ulgi, współpraca władz miasta z przedsiębiorcami)
- poprawa dostępu do Internetu oraz informatyzacja instytucji publicznych
- rozwój budownictwa mieszkaniowego
- rozwój i promocja różnych form turystyki oraz usług z tym związanych
- rozwój i promocja sektora rolno-ogrodniczego, w tym rozwój Sandomierskiego Ogrodniczego Rynku Hurtowego

b) Sfera społeczna:

- ożywienie współpracy z miastem partnerskim
- stworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i rekreacji
- rozwój III sektora
- zwiększenie współpracy władz miasta z mieszkańcami, w tym zwłaszcza z młodzieżą
- przeciwdziałanie patologiom społecznym
- profilaktyka zdrowotna
- poprawa dostępu do internetu

c) Sfera zagospodarowania przestrzennego:

- stworzenie (powiększenie) terenów inwestycyjnych
- zwiększenie obszaru miasta
- poprawa zewnętrznego i wewnętrznego systemu komunikacyjnego
- uzupełnianie niedoborów infrastruktury technicznej miasta
- rewitalizacja parków oraz poprawa zieleni miejskiej
- rewitalizacja terenów nadwiślańskich
- rewitalizacja Starego Miasta
- rewitalizacja „osiedla hutniczego”

IV. System monitorowania i oceny realizacji Strategii

System monitorowania realizacji Strategii jest procesem, mającym na celu ukazanie i analizowanie stanu zaawansowania wdrażanych projektów i ich zgodności z postawionymi założeniami. Polega on na systematycznym zbieraniu, raportowaniu i interpretowaniu danych opisujących osiągane efekty w odniesieniu do wydatkowanych funduszy.

System monitorowania Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz odbywać się będzie w oparciu o roczne sprawozdania z realizacji zadań, stanowiące uzupełniający element dokumentu.

Istotą procesu monitorowania Strategii jest wyciąganie wniosków służących późniejszej ocenie jej wdrażania, w oparciu o informacje wypływające z realizacji poszczególnych zadań, a także modyfikowanie dalszych działań, celem uzyskania maksymalnych wskaźników efektywności.

Istotne znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu działań, w ramach Strategii Rozwoju Gospodarczego Miasta Sandomierz posiadać będzie Burmistrz Miasta Sandomierza oraz Rada Miasta. Główną ich rolą będzie monitorowanie przebiegu zadań zawartych w Strategii, celem ewentualnej interwencji – w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z ich realizacji.